Ставстранаjасса пролетарijjас, öтувтчöj!

Колхозник

Лезöны ВКП(б) Сыктывдiнса Рajком да Рajiсполком

№ 66 (249) || Jул 24-öд лун, 1937 во. || Доныс 10 ур

Массöвöj полiтiко-воспiтателнöj уж рабочöjjас да колхозникjас пöвсын паскöдöмкöд öтщöщ, сöветjаслы колö кыпöдны крiтiка да аскрiтiка асланыс ужыс формалiзм, бjурократiзм, пöручiтöм делö вöсна кывкуттöм да мукöд тырмытöмторjас бырöдöм куза.

(Семiчев jорт докладыс).

КОМI АССР-са КОНСТIТУЦIJА ПРОЕКТ JЫЛЫС

ВКП(б) Обкомса секретар **Семiчев** jортлöн доклад Комi АССР-са Сöветjас чрезвычajнöj XI-öд сjезд вылын

Jортjас! Обiсполком презiдiум 1936-öд во август 2-öд лунса шуöм серте вöлi котыртöма Конституцiоннöj Комиссija. Проектлöн текстыс ем тajö Конституцiоннöj комиссija ужлöн результат. Тajö проектсö вöлi вынсöдöма iсполкомöн 1937-öд воса мaj 26-öд лунö Сöветjаслöн тajö сjезд вылын вiдлавны сувтöдöм могыс. Комi АССР-са Конституцija проектлы подув пыдδiыс вöлi бостöма Конституцija, кодöс лöсöдiс Сталiн jорт (**гора аплодiсментjас**).

Мijан Конституцijалöн подулыс—сталiнскöj Конституцijалöн прiнцiпjас. Сы вöсна мijан Конституцija ем СССР-са Конституцijалöн быдтас.

Комi jöз олöмын выл історiческöj етап

Колi дасöкмыс во сajö сijö кадсаν, кор комi jöз роч рабочöj класс отсöгöн, Лeнiн—Сталiн партija весköдлöм улын путкылтiс ас вывсыс капiталiстiческöj нартiтöм, шыбытiс аслас пелпомjас вылыс быдсiкас нартiтысjасöс.

Комi jöз шыбытiс аслас сылi вылыс роч да комi буржуазijaöс, котыртiс рабочöjjаслыс да крестаналыс власт, котыртiс Сöветjаслыс власт.

Комi jöз олöмын öнi выл історiческöj етап. Комi jöз, мijан Сöветскöj Сojузса став jöзjаскöд öтвылыс, мijан велiкöj коммунiстiческöj партija весköдлöм улын, велiкöj Сталiн весköдлöм улын, прiмiтiс выл Сталiнскöj Конституцija, кодöс олöмö пöртöмыс ем мijан странаса полiтiческöj олöмын поворот. Öнi комi jöз прiмiтö асыс Конституцija—комi jöзлыс Конституцija.

Комi jöз востö аслас олöмын выл історiческöj лiстбок сы могыс, медым велiкöj Сöветскöj Сojузын, кыζi велiкöj семjалöн öткоф праваа шлен, коммунiстiческöj партija — Лeнiн — Сталiн партija весköдлöм улын, велiкöj Сталiн геniалнöj весköдлöм улын мунны выл, нöшта буржык олöмö, соцiалiзмсаν коммунiстiческöj обществоö.

Век кежлö бырöдöма национaльнöj нартiтöм

Конституцija прiмiтöмöн комi jöз вöчö iтог муноν туjлы да победajаслы, кодjасöс шедöдöма нартiтысjаслы паныд, паразiтjаслы паныд тышын, накöд паныд тышын, кодjас уна нем чöж нартiтiсны царскöj Россijаын олыс рабочöjjасöс да крестанаöс. Царскöj правiтельство окрaiнajасö пыртiс нöшта унжык мракобесije, мортöс нöшта jонжыка нартiтöм, сы вылын iдeвajтчöм, зон народjасöс шыбытлiс бырöм вылö.

Бостны кöт сещöм факт, кыζi царскöj правiтельство „тöждысiс" окрaiнajас вöсна сетчö образованije пыртöм боксаν. Помöсдiнса крестана асланыс средствojас вылö зданije стрöiтöм бöрын шыöдчылiсны Госудaрственнöj думаö, учiлiще востöм могыс отсöг корöмöн. Царскöj сатрап Пурiшкевiч сы вылö гiжiс: „Кущöм образованije колö прöстöj jöзлы, крестаналы. Тырмымöн налы начaльнöj грамота i медым унжык jылыс ез мöвпавны".

Тajö гiжöдыс характернöj, сijö петкöдлö мракобесije насаждajтыс царскöj правiтельстволыс став полiтiкасö да практiкасö.

Со талы мöд jaрjугыд прiмер. 1903—1904-öд вojасын вузалöма земскöj складыс книгajас 1149 штука 236 шajт да 48 ур дон, на пiын: 512 учебнiк, духовнöj содержанijеа 126 книга, гiжан кöлуj вузалöма 26 шajт да 36 ур дон (земстволöн журнал 1905-öд во, 517 л. б.).

Нöшта прiмер, кыζi „тöждысiс" царскöj строj просвещенije вöсна 1914-öд воын 65 народнöj бiблiотека вiζöм вылö вöлi ассiгнуjма 1000 шajт. 1915-öд воын Вöрdaса губернскöj земство дyгöдiс бiблiотекajас вiζöм вылö средствojас лезöм да сетiс сöмын 120 шajт народнöj бiблiотекajаслы книгajаслыс прiмернöj каталог печaтajтöм вылö. Вojна лоöм вöсна уjезднöj земскöj управа бiблiотекajас вiζöм вылö сöм ассiгнуjтöмсö кiкöζ дyгöдiс (земск. собр. журнал 321—1916).

Царскöj правiтельство пыртiс пемыдлун да невежество, стрöiтiс кабакjас, вiчкojас да манастырjас. Со кущöм полiтiка нуöдлiсны важöн (вajöда сiнодлыс указ):

„Jaренскöj да Устсысолскöj уjездjасын, кöнi олöны зыр'ана, пöшти сурс верста коластын абу ньöтi обiтель, кöнi ескö позö вöкньа позö гöгöрвоны, кущöм сынöдыс лоö керкаын час-мöд мысти сы бöрын, кыζi рабочöjjас топыда водаласны ва жожö узны. Сыыс кынζi, рабочöjлöн, кыζi шуζö воча пiн ез iнмыв" (6 промыселыс 1915—1916-öд вojасса сведенijеjаслöн сборнiк, Jaренскöj земстволöн iздaнije).

Со нöшта серпас, кодi характерiзуjтö комi ужалыс jöзöс зверсамöн експлоатiруjтöмсö. Доктор Дзержевецкij петкöдлö комi кылöдчысjаслыс революцijaöζ олöмсö:

„Апрель тöлыс заводiтчiгöн Устсысолскöj уjездöд мунiгöн позö аζζывны кiссöм полушубокjаса, коскöζныс кöтасöм гачjаса, туj вылö iчöтiк ньаν запаса щыг jöз чукöрjас. Щыглуныс вöтлö najöс гортсыс 200—300 верст сajö корсны аслыныс уж. Najö пöлучajтöны Архангелскöζ кывтлöмыс (1200 верст) 10 шajтöн, Устугöζ кывтлöмыс 4—5 шajтöн. Архангелскöζ тöлыс кывтöмöн да сенi ужденлыс колассö (6—7 шajт) бостöмöн, рабочöj jуν тöлысын подöн бöр воö гортö".

Тi тöданныд, мыj вöрлезыс вöлi не сöмын воöм капiталiст гыж улын, но i местнöj експлоататорjас гыж улын. Комi ужалыс jöз вöлiны кык пöвса нартiтöм улын; роч даj меставывса буржуазija нартiтöм улын.

Со мыj гiжö академiк Лeпехiн: „Воiм славнöj зыр'анскöj селiтбаö, кодi шусö Устсысолскöj погостöн. даj збылыс, тajö сiктыс став зыр'аналöн торjа почтенijеын. Сijöс вöлi стрöiтöма Сыктыв jу устjесаν кyjiм верст сajö. Керка jасыс сенi буржыкöс мукöд сiктjасын серте, да стрöiтöма каменнöj кык вiчко, öтiксö жiвоначaльнöj троiца дырji да мöдсö пресвjатöj богородiца Покров дырji.

Ез храмjасыс кыскыны зыр'аналыс тajö селiтба дiнö почтенijесö, а сенi олыс—Сухановjасöн шусаν богачjас, кодjас сiζ-жö петöмаöс зыр'анскöj племjаыс. Вузасöмын налöн суслуныс озырмöдiс najöс да пöртiс зыр'анскöj кнaзокjасö. Быд зыр'анiн составлajтö налыс кыζi быттö прiроднöj крестанiнöс да ставыс najö Сухановлöн. Najö задатчiвajтöны крестанаöс ньаν вылö да зверiннöj промысjас вылö, да бöртiнас перjöны налыс став ембурсö-озырлунсö. Кыскö-кö аζζаν буржык ньаν мyjас Устсысолскаν матыса сiктjасыс да jуалан кодлöн сijö,—вочавiζасны: Сухановjаслöн; вiζöны-кö скöт стадajас, стадajасыс Сухановjаслöн, даj Печораын тöчiла iз перjан зыр'анскöj промысел öнi Сухановjаслöн". (Академiк Лeпехiн, Россijаöд учебнöj путешествijеjаслöн сборнiк, СПБ, 1769—71 вojас).

Со зверсама експлоатацijалöн мöд факт:

„Вöлöрdaса губернскöj земство вöчö пpöсека Ухтаö. Пöдpadсö востö Jемваын тödса зыр'анiн—озыр пароходчiк П. Н. Козлов (Мiкiт Паш). Сijö jöзödiс сравнительнö ыжыд пöδеннöj дoн—1 шajт да 30 ур. Уна зыр'ана мöдiсны сы дiнö пpöсека вöчны. Но регыд мысти рабочöjjас заводiтiсны сес пышjавны.

—Ньекыζi он вермы ужавны,—вiставлiсны najö меным,—jaыс дyка, весiг сукарын номырjас, а доныс кыζi карын.

Нöбны прöдyктajас, Козловлыс кынζi нeкыс.

—Лiбö сoj номырjаснас, лiбö кув щыглы. Просекаыс муниς Ухтасаν. сiζ-кö, гöгöр овтöм местajас. Ужыс сöкыд, пiζöсöζ нyрын, вojын номjас, да та дiнö нöшта сiс прöдyктajас.

—Омöлтчiм мi... топöдам ныр jас, кунам сiнjаснымöс да сojам, а сесса ег пондöj вермыны терпiтны". (Панкратов. „Мiльонjас муын", 35-öд л. б.).

„I со, рабочöjjасöс тazi експлоатiрyjтöм вöсна лоöны вывтi ньешкоф курjозjас,—позö-кö вöлi, ферт, та вылö вiζöдöмöн серавны,—ужалö морт ζон сезон, ужалiгас тöварсö востö еща..., а кор воö став ужсыс рöшщöт вöчан кад... i оз гежöда рабочöj кол ужjöзаöн купечлы, предпрiнiматель-ростовщiклы". (Панкратов гiжöдыс).

Тajö документjассыс тыдалö комi кулаклöн, комi буржуазijaöн зверсама чужöмыс, кодi сiζ-жö, кыζi i роч буржуазija, експлоатiруjтлiс комi крестанiнöс.

Кыζi аζζанныд, комi ужалыс jöзöс вöлi шыбытöма щыгjöн олöмö, налы колзi сöмын гöрбылтчыны да асланыс пöсöн перjыны, чöжны озыр jöзлы капiталjас. А капiталjассö содтöм пыр комi да роч буржуjjас нöшта jонжыка зелöдлiсны комi ужалыс jöз сылi вылыс пеклаcö. Ставыс вöлi купечjаслöн, i муын, i му веркöсын.

Ставсö тajöс вöлi бырöдöма Октaбрскöj социалiстiческöj революцijaöн, кор помещщiкjас, капiталiстjас да кулакjас власт пыδδi лоi установiтöма сöветjаслыс власт.

Комi jöзлöн основнöj завоjеванijеjас

Комi АССР Конституцijаса 2-öд статтаын гiжöма:

„Комi АССР-лöн полiтiческöj подулыс—ужалыс jöз δепутатjаслöн Сöветjас, кодjас быдмiсны да jонмiсны помещщiкjаслыс да капiталiстjаслыс властсö путкылтöмла, пролетарiат δiктатура завоjyjтöмла, комi jöзöс царiзм да роч iмперiалiстiческöj буржуазijаса национaльнöj нартiтöмыс мездöмла да национaлiстiческöj контрреволyцijаöс жyгöдöмла".

Бырöдöма мортöс мортöн експлоатiрyjтöм.

Економiческöj подувсö составлajтö овмöсын соцiалiстiческöj сiстема.

Комi АССР-са Конституцija проектлöн 4-öд статта вiсталö:

„Комi АССР-лöн економiческöj подулыс—овмöслöн соцiалiстiческöj сiстема i прoiзводство öрyδijеjас да средствojас вылö соцiалiстiческöj собственност, кодjас утвердiтчiсны овмöслыс капiталiстiческöj сiстемасö бырöдöмла, прoiзводство öрyδijеjас да средствojас вылö частнöj собственност отменiтöмла да мортöс мортöн експлоатiрyjтöм бырöдöмла".

Ставыс, мыj ем му вылын да му пыщкас абу експлоататорскöj классаслöн, абу помещiкjаслöн да купечjаслöн, капiталiстjаслöн собственност, а сijö ем всенaроднöj достojанije. Сы jылыс вiсталö Комi АССР Конституцija проектын квajтöд статта.

„Му, сылöн пыщкöсыс, вajас, вöрjас, заводjас, фабрiкjас, шахтajас, рyднiкjас, кöрттyj, вавыв да сынöдвыв транспорт, банкjас, свjазлöн средствojас, госудaрствоöн котыртöм вiζму овмöсса гыρыс предпрijатijеjас (совхозjас, машинотракторнöj станцijajас да с. в.), а сiζ-жö коммунaльнöj предпрijатijеjас да карjасын да промышленнöj пунктjасын основнöj жiлiщщнöj фонд ем госудaрственнöj собственност, мöд ногöн-кö, став jöзлöн достojанije".

Абу сесса собственност разнöj Прiшiбеjевjаслöн. Ем соцiалiстiческöj собственност, лiбö всенaроднöj госудaрственнöj собственност, лiбö кооперaтiвно-колхознöj.

I оз-нiн кывлы сесса комi jöз аслас jyjас вылыс купеч Забojевjаслыс гöлöсjассö, кодjас (Забojевjас) ветлöдлывлiсны Ежваöд да горзывлiсны: „Ej, кодлöн пyрjасыс?", а Максiм Васiлijкöд вочавiζлiсны: „Забojевjаслöн!", „Ен-ö аζζылöj Кiрjановjаслыс?", „Курjаын пукалöны!".

Оз. Öнi оз кывлыны комi кылöдчысjас Забojевjаслыс гöлöсjас, а комi jöз оз кывлы тащöм вочакывjассö кылöдчысjаслыс. Комi кылöдчыс нyö вöрсö аслас собственнöj jyöд.

Вöрыс—пyрjасыс абу важ кöζajевajаслöн—Забojевjаслöн да Кiрjановjаслöн, абуöс i асныс Забojевjасыс да Кiрjановjасыс. Ем комi jöз—кöζaiнлöн пyрjас. Вöр-пyрjас лоiны всенaроднöj достojанijеöн.

Абуöс сесса Сухановjаслöн мyjас. Емöс колхознöj мyjас. Колхозjасö öтувтöма 90 прöчент мынdаыс став крестaнскöj овмöс пiыс.

Му ем колхознöj, кодöс сетöма колхозjаслы дoн бостöг век кежлö пöльзyjтчöм вылö. Со мыj вiсталö Конституцijалöн 8-öд статта:

„Колхозjасöн занiмajтан му закреплajтсö на сajö дoн бостöг да сроктöг пöльзyjтчöм вылö, мöд ногöн-кö—век кежлö".

Тajö мyjас вылын ужалö 14 МТС-лöн 400 сajö трактор да наöн обрaбатывajтсö колхознöj мyjаслöн 70 сajö прöчент мынdа плöщщаδыс.

Абу Сухановjаслöн мyjас. Ем гыρыс соцiалiстiческöj механiзiрованнöj вiζму овмöс, ем колхозjаслöн, совхозjаслöн собственност.

Комi АССР-ын промышленностлöн быdмöм

Но не сöмын верлезöм котыртöм да сijöс механiзiрyjтöм паскалiс Комi республiкаын. Паскалiс i промышленност, ставсоjузса тöдчaнлуна промышленност. Му пыщкöслöн озырлуныс муноν мijан рöδiналы служба вылö.

Царскöj правiтельство дыр нyсасiс Ухтаса нефт дорын, но сijö ез вермы аслас губернaторjаскöд, купечjаскöд сyзöдны мулыс озырлунjассö.

Октaбрскöj революцija бöрын воiс кöζaiн—комi ужалыс морт да роч рабочöjjас отсöгöн нуöдiс ужjас вiт воöн сы мынdа, мыj ез вермы царскöj правiтельство шедöдны уна дас воöн. Печорскöj озырлунjас освoiтан проектjассаν мi вужiм najöс експлоатiрyjтöмö.

Вajöда нeкымын лыdпасjас, кодjас вынсöдöны тajö положенijесö: 1936-öд воын Ухтпечтрестöн перjöма 205 сурс тонна iзшом, 30 тонна нефт, 500 тонна асфaльтiт, матысса кyjiм воöн трестöн колö лоны переработajтöма 7 мiльiон кубометр рaδijевöj ва.

1887-öд воын Ухтаса нефт jылыс вöлöрdaса губернатор банкет вылын вiставлiс:

„Он-öмöj тi, госпoда, старiннöj Велiкöj Устугса граждана, кодjас нöшта колан немын-на лöсöдлiнныд Jевропакöд вузасöм, он чукöстчöj, он воöj роч вojвыв ловζöдöмлы отсöг вылö...

Думыштлöj, кущöм ыжыд пöльза Россijалы вермiнныд ескö вajны-i рынок вылö дöнтöм вojвывса нeфтлыс прiток, i пустыннöj губерна овмöдöм вылö крестaнстволыс муноν.

Помасiс ескö Нобелöн да Ротшiлδöн промышленност вылын властвyjтöмыс, помасiс ескö кокнi позанлуныс революцiоннöj комiтетjаслы лiчкыны промышленност вылö Бакуын забастовкajас вöчалöмöн".

Татыс тыдалö, мыj najö i танi кöсjiсны куравны барышjас, najö i танi кöсjiсны ухтаса нефт перjöмöн пöдтыны бакуса рабочöjjасöс.

Кöζaiн-народ справiтчiс 4—5 воöн сijöн, мыjöн царскöj чиновникjас да купечjас справiтчыны сiζi i ез вермыны.

Мыj мijан завоjyjтöма да гiжöма Конституцijаö

Кыζi аζζанныд, результатjасыс, кодjасöн мi локтiм ассыным Конституцija, Комi народлыс Конституцija прiмiтiг кежлö, лоöны со мыjjасын:

прoiзводство öрyδijеjас да средствojас вылö частнöj собственност бырöдöмын;

му вылö, му пыщкöсса став озырлунjас вылö частнöj собственност бырöдöмын;

мортöс мортöн експлоатiрyjтöм бырöдöмын;

мyjас вылö частнöj собственност бырöдöмын, najöс колхозjаслы век кежлö дoнбостöг пöльзyjтчöм вылö сетöмöн;

бырöдöма експлоатацija, лöсöдöма общественнöj собственност;

установiтöма овмöсын соцiалiстiческöj сiстема да прoiзводство öрyδijеjас да средствojас вылö соцiалiстiческöj собственност.

Комi АССР-ын пöртсö олöмö соцiалiзмлöн прiнцiп. Со мыj вiсталö Комi АССР-са Конституцija проектлöн 12-öд статта:

„Комi АССР-ын уж—обязанност да честа делö ужавны вермыс быд граждaнлöн, тащöм прiнцiп серте: „кодi оз ужав, сijö оз coj".

Комi АССР-ын пöртсö олöмö соцiалiзмлöн прiнцiп: „быдöнсаν—сijö способностjас серте, быдöнлы—сijö уж серте".

Комi АССР-лыс Конституцija прiмiтö мем ленинско-сталiнскöj национaльнöj полiтiкалöн торжество.

Абуöс сесса нартiтысjас да нартiтöмajас.

Абуöс сесса нартiтöм национaльностjас, ем öткоф праваа комi jöз.

Ставсö тajö шедöдöма Велiкöj Октaбрскöj революцijaöн, Лeнiн—Сталiн партija весköдлöм улын.

I Комi АССР-са Конституцija проектын 94-öд статтаын гiжöма:

„Национaльност нi раса вылö вiζöдтöг Комi АССР са граждaналöн хозajственнöj, госудaрственнöj, культурнöj да общественно-полiтiческöj олöм став jyкöнjасын равноправije ем вöрζöдны позтöм закон.

Кöт кущöм ескö med ез вöв, весkыда кöт кыщолöн, правojас ограничiтöм, лiбö, мöдaрö, расöвöj да национaльнöj прiнaдлежност серте граждaнajаслы весkыда лiбö кыщолöн прeимуществojас лöсöдöм, сiζ-жö, кыζi расöвöj да национaльнöj iсклyчiтельност, лiбö лöглун да кезовтöм быdпöлöс проповedyjтöм—карajтчöны законöн".

* * *

Jортjас, ме чajта оз ков торjа уна сорнiтны сы jылыс, мыj капiталiстiческöj обществоын нывбаба абу тырправаа морт. Тazi вöлi не сöмын царскöj Россijаын. I öнi нoвjевецjас, бухарiнецjас да налöн отсасыcjас—буржуазнöj национaлiстjас. Najö ставныс капiталiзмлöн фашiстскöj агентjас, разведчiкjас, кодjас пöртöны олöмö, кыζ чепjыв понjас, асланыс кöζaiнjасыслыс задaнijеjассö: шпiонiтöны, вiалöны сöветскöj jöзлыс медбур представiтельjассö, соталöны да жyгöдалöны заводjас, кöрттyjjас вылын котырталöны крушенijеjас, быdногыс зiлöны орöдны мijан страналыс вынjöрсö, фашiстскöj госудaрствojаслы сijöс торjöнторjöн вузавлöм могыс. Сталiн jорт вiсталiс, мыj „капiталiстiческöj кыщалöм ем классöвöj тышлöн важнejшöj фронт".

Ставлы тödса, мыj тащöм iмперiалiстiческöj фашiстскöj госудaрствojас кыζ Japoнija, Германija, Italija офiцiaльнö, кыζ сijö вöвлывлi вojдöр, вojна ез jавiтлыны, но, кыζ мi тödам, збыл делö вылас Japoнija вojyjтö Кiтajкöд, кiтajскöj jöзöс фашiзмлы рабство улö бостöм могыс. Italija, вocca вojна нyöдöмöн, завоjyjтiс Абiсciнijаöс. Германскöj да italjaнскöj фашiзмлöн iмперiалiстiческöj армijас öнi нyöдöны вocca вojна öнija kadca вojеннöj техника от-

Важöн комi jöз вöлi кыкпöвса нартiтöм улын

Царскöj сатрапjас кутлiсны комi jöзöс пемыdлунын сы вöсна, медым кокнiжык вöлi експлоатiрyjтны. А сы jылыс, мыj комi jöзöс зверскöja експлоатiрyjтлiсны роч буржуазija да комi буржуазija, вiсталöны улын iнdöм dокументjас.

Со мыj гiжöма комi вöрлезысjас да кылöдчысjас олöм jылыс да najö нaжеткajас jылыс революцijaöζ iздaнijеjасын:

„Сортовöj вöр пöрöдöмын да кыскалöмын рабочöj аслас вöвкöд бостлiс 25—30 шajт гöгöр став тöвса сезон чöжöн".

А кущöмöс вöлiны вöрлезысjаслöн ужалан условijеjасыс?

„Мijан вöлi случaj вiζöдны, кыζi вöр керкаын, кодлöн ыждаыс вöлi 5 аршин куза, 5 аршин паста да 2 аршин сyдта (50 кубiческöj аршин сынöд), 6 вежон чöж быd лун олiс 17 рабочöj. Та дiнö-жö, вojкежлас пöтöлöк бердас öшлывлiсны ва онучjас, кепысjас, гынсапöгjас да вылысса ва паскöм.

Комi АССР-ын промышленностлöн быdмöм

Но не сöмын верлезöм котыртöм да сijöс механiзiрyjтöм паскалiс Комi республiкаын. Паскалiс i промышленност, ставсоjузса тöдчaнлуна промышленност. Му пыщкöслöн озырлуныс муноν мijан рöδiналы служба вылö.

Царскöj правiтельство дыр нyсасiс Ухтаса нефт дорын, но сijö ез вермы аслас губернaторjаскöд, купечjаскöд сyзöдны мулыс озырлунjассö.

Октaбрскöj революцija бöрын воiс кöζaiн—комi ужалыс морт да роч рабочöjjас отсöгöн нyöдiс ужjас вiт воöн сы мынdа, мыj ез вермы царскöj правiтельство шедöдны уна dас воöн. Печорскöj озырлунjас освoiтан проектjассаν мi вужiм najöс експлоатiрyjтöмö.

Вajöда нeкымын лыdпасjас, кодjас вынсöдöны тajö положенijесö: 1936-öд воын Ухтпечтрестöн перjöма 205 сурс тонна iзшом, 30 тонна нефт, 500 тонна асфaльтiт, матысса кyjiм воöн трестöн колö лоны переработajтöма 7 мiльiон кубометр рaδijевöj ва.

1887-öд воын Ухтаса нефт jылыс вöлöрdaса губернатор банкет вылын вiставлiс:

„Он-öмöj тi, госпoда, старiннöj Велiкöj Устугса граждана, кодjас нöшта колан немын-на лöсöдлiнныд

Капiталiстiческöj кыщалöм

Jортjас! Мijан страна соцiалiстiческöj, но сijö олö капiталiстiческöj кыщын. Капiталiстiческöj странajас дастысöны ускöдчыны соцiалiзм страна вылö, медым бырöдны мeждyнaроднöj пролетарiaтлыс рöδiна, соцiалiстiческöj отечество, мeждyнaроднöj революцijалыс оплот. Najö корсöны помка, медым ускöдчыны Сöветскöj Сojуз вылö, жyгöдны сijöс лiбö, medca еща вылö, орöдны сылыс вынjöрсö да слабмöдны сijöс.

ВКП(б) ЦК Пленум вылын Сталiн jорт вiсталiс, мыj „кытчöζ лоö капiталiстiческöj кыщалöм, сетчöζ лоасны мijанын врeδiтeljас, шпiонjас, δiверсантjас да мортвiыcjас, кодjасöс мöдöдалöны мijан тылjасö iностраннöj госудaрствojаслöн агентjас".

Соцiалiзмлöн врагjас мijан страныын оз вермыны воссöн пропагaнδiрyjтны ужалыс jöз пöвсын ассыныс контрреволyцiоннöj, мijан страныын капiталiстjаслыс да помещщiкjаслыс власт бöр сувтöдaн программасö. Najö δвурушнiчajтöны, najö вiдöны ассыныс программасö, najö нyöдöны ассыныс шпiонскöj, δiверсiоннöj, врeδiтeljскöj контрреволyцiоннöj ужсö партijнöj бiлeтöн маскiрyjтчöмöн. Тащöм врагjасыс—троцкiстjас, зiновjевецjас, бухарiнецjас да налöн отсасыcjас—буржуазнöj национaлiстjас. Najö ставныс капiталiзмлöн фашiстскöj агентjас, разведчiкjас, кодjас пöртöны олöмö, кыζ чепjыв понjас, асланыс кöζaiнjасыслыс задaнijеjассö: шпiонiтöны, вiалöны сöветскöj jöзлыс медбур представiтельjассö, соталöны да жyгöдалöны заводjас, кöрттyjjас вылын котырталöны крушенijеjас, быdногыс зiлöны орöдны мijан страналыс вынjöрсö, фашiстскöj госудaрствojаслы сijöс торjöнторjöн вузавлöм могыс. Сталiн jорт вiсталiс, мыj „капiталiстiческöj кыщалöм ем классöвöj тышлöн важнejшöj фронт".

Ставлы тödса, мыj тащöм iмперiалiстiческöj фашiстскöj госудaрствojас кыζ Japoнija, Германija, Italija офiцiaльнö, кыζ сijö вöвлывлi вojдöр, вojна ез jавiтлыны, но, кыζ мi тödам, збыл делö вылас Japoнija вojyjтö Кiтajкöд, кiтajскöj jöзöс фашiзмлы рабство улö бостöм могыс. Italija, вocca вojна нyöдöмöн, завоjyjтiс Абiсciнijаöс. Германскöj да italjaнскöj фашiзмлöн iмперiалiстiческöj армijас öнi нyöдöны вocca вojна öнija kadca вojеннöj техника от-

(Помсö вiζöд 2 лiстбокыс)

СЕМІЧЕВ ЈОРТ ӀОКЛАӀЛӐН ПОМ

сӧгӧн да мјатежнікјаскӧд ӧтвылыс іспанскӧј революціоннӧј ужалыс јӧзлы паныд. Тӧдса, мыј Јапонија важӧн нин завојујтіс Манчжуријаӧс да пыр воӡӧ пырӧ Кітајӧ. Јапонецјас кітајскӧј му вылын кітајскӧј јӧз ембурӧн да озырлунӧн распоражајтчӧны кыӡ асланыс странаын, налы весігтӧ оз сет отпор труслівӧј кітајскӧј буржуазнӧј правітельство, кодіпоӧ массајасыс, поӧ кыскыны Јапонијалы паныда тышӧ ужалыс јӧзлыс паскыд массајасӧс національнӧј освобожденије вӧсна, јапонецјасӧс кітајскӧј му вылыс вӧтлӧм вӧсна тышӧ. Италија, кыӡі і Јапонија, ез-на сещӧм важӧн завојујт кӧт і абу зев ыжыд, но век-жӧ быдса государствоӧс—Абиссинијаӧс.

Став мір суса вӧдіс абиссинскӧј јӧзӧн італјанскӧј імперіализмлы паныд, національнӧј независімост вӧсна героическӧј тыш нуӧдӧм бӧрса. Абиссинскӧј јӧз тышкасан прӧстӧј, примітівнӧј, первобытнӧј средствојасӧн нуӧдіс тыш ӧнија кадса военнӧј техникаӧн јона вооружітчӧм фашистскӧј полкјаскӧд. Абиссинијалӧн ез вӧв ні бур военнӧј техника і ез вӧвны јӧз, кодјас ескӧ кужісны владејтны сіјӧ техниканас. І вооруженіјетӧм да паскӧмтӧм абиссинијаса јӧз ез вермы сулавны воча бура вооружітчӧм фашистскӧј войскајаслы. Тајӧ разбојническӧј војнасӧ Кітајын да Абиссинијаын фашистскӧј государствојас нуӧдісны ӡік воссӧн, јавӧ, капіталистическӧј став странајас сінвоӡын, но Советскӧј Союзыс кыӡі некод ез кыпӧд налы паныда протестујтан гӧлӧссӧ.

Ставыс тајӧ гӧгӧрвоана—тані пӧртӧма олӧмӧ капіталізмлыс волчеј закон: овмӧдчыны слабӧј шщӧт вылӧ, нещыштны сылыс мыј поӡӧ. Но капіталистическӧј став странајасӧн, медвоӡ Англијаӧн, Францијаӧн да Америкаӧн, слабӧјјасӧс грабітӧмкӧд лантӧмӧн сӧгласітчӧмыс ез вермы не кыпӧдны фашистскӧј разбојникјасӧс. І ӧні мі аӡӡам, кыӡ Италијалӧн да Германијалӧн фашистскӧј войскајас Испанијалы војна јавіттӧг, бостаӧны сылыс территоријајассӧ, жугӧдӧны карјассӧ, быӧдаӧны національнӧј искусство да культура, кістӧны овмӧссӧ, віаӧны нывбабајасӧс да челаӧс, Испанијаӧс заводујтӧмӧн најӧ дастӧны аслыныс стратегическӧј пункт міровӧј војна ӧзтӧм вылӧ.

Оз поӡ шуны, мыј Англија да Франција ез сорнітны Италија да Германија агрессівнӧј політика јылыс. Сорнітісны најӧ та јылыс да сыыс-на унӧјк, најӧ весігтӧ, кыӡ шуны, камӧдчісны ӧружијеӧн, кодлы-кӧ грӧзітісны, заседајтісны, віставлісны речјас, но таыс ылӧ ез мунны. Мыјла тӡі аргмӧ, кор тӧдса, мыј фашистскӧј Италијалӧн да Германијалӧн Испанијаын вермӧм вајӧ ыжыд опасност францијаса національнӧј границалы да англијаса інтересјаслы, а век-жӧ Англија да Франција олӧны чӧла да сіјӧн отсалӧны інтервентјаслы? Тајӧс поӡӧ віставны сӧмын классӧвӧј інтересјасӧн, кодјас тајӧ случајын сулалӧны вылынӧк національнӧј інтересјас дорыс. Буржуазија оз ескы аслас аскіа лунлы. Капіталистическӧј странајас пыщкын луныс лун јоснӧ буржуазија да ужалыс јӧз костын тыш. Матысмӧ капіталистическӧј господствоӧн пом. І буржуазија, кытыс аӡӡӧ опасност аслас классӧвӧј інтересјаслы, сені сіјӧ век ӧтувја, дружнӧј, котыртчӧма весігтӧ секі, кор тајӧ мунӧ паныд аслас національнӧј інтересјаслы.

Мыј ӧні торјӧн тӧдчанаыс капіталистическӧј мір олӧмын? Тӧдчанаыс сіјӧ, мыј ӧні јона кыпалӧ да вынсалӧ ужалыс јӧзлӧн фашізмлы паныд, војналы паныд тыш, а кыӡ мі тӧдам фашізм сіјӧ ем војна, сіјӧ ем рабочӧјјаслӧн да ужалыс крестаналӧн щыгјалана да корысалана олӧм, рабскӧј да праватӧм олӧм. Фашізмлы паныда тыш кыпалӧмсӧ бӧрја кадын мі аӡӡам антіфашистскӧј народнӧј фронт јона кыпалӧмыс і тајӧ кыпалӧмыс неуна кутыштӧ фашистјасӧс, мыј вӧсна і оз вермыны фашистјас нылыштны Испанијаӧс, кыӡі Манчжуријаӧс да Абиссинијаӧс. Испанскӧј революціоннӧј јӧз дор сулалӧ мірса став ужалыс јӧз, испанскӧј делӧ ем став прогрессівнӧј человечествоӧн делӧ.

І ужалыс јӧз международнӧј солідарност вылӧ мыжсӧмӧн, испанскӧј революціоннӧј јӧз, испанскӧј республіканскӧј армија Гвадалахара улын сетіс інтервентјас армијалы да мјатежнікјаслы пасвартана отпор. Тајӧ петкӧдліс став мірлы, мыј фашізм, кор сылы паныд чукӧртӧма да весткӧдӧма ужалыс јӧз массајаслыс вынсӧ, оз вермы нуӧдны аслыс авантурајассӧ накажіттӧг.

Международнӧј став положенијеын фашізмлы отпор сетӧм лоі јона тӧдчана факторӧн. Сӧмын оз ков вунӧдны, мыј фашистскӧј агрессијаӧс абу-на нӧшта сувтӧдӧма, фашізм тышкасӧ да воӡӧ дастӧ војна, тајӧ могӧн мобілізујтӧ не сӧмын немешщікјасӧс, попјасӧс, но і троцкістскӧј да бухаринскӧј банділјасӧс, шпіонјасӧс, діверсантјасӧс, кодјас кӧсјылісны Барселонаын испанијаса рабочӧјјаслы кучкыны мышканыс.

Став международнӧј положенијеын јона тӧдчана мӧд факторӧн лоӧ сіјӧ, мыј ӧні фашистскӧј правітельствојас вескыда сувтӧдісны вопрос мір мӧдпӧв јукӧм јылыс. Тајӧ пыр јонжыка јостӧ капіталистическӧј государствојас костыс протіворечијеассӧ. Фашистскӧј странајас—Германија, Италија да Јапонија ӧтувтчісны военнӧј блокӧ, тајӧ ӧтувтчӧмсӧ најӧ вынсӧдісны военнӧј сојузӧн, кодӧс, ужалыс јӧзӧс пӧрјавлӧм могыс, шуӧны најӧ большевізмлы паныд тышкасан соглашенијеӧн да мукӧд торјасӧн. А збылвылассӧ најӧ вӧчісны военнӧј сојуз Советскӧј Сојузлы паныд.

Оз ков лоны наівнӧјӧн да мӧвпавны, мыј капіталистјас оз кутны зільны разрешітны ассыныс протіворечијеассӧ Советскӧј Сојуз шщӧт вылӧ. Кымын јоӡжык классӧвӧј тышыс капіталистическӧј странајасын, сымын ыжыджык капіталистјаслӧн лӧглуныс да скӧрлуныс Советскӧј Сојуз дінӧ, социализм стрӧітӧм дінӧ. Мијан странаын социализмлӧн вермӧм, мијан страналӧн ыжыд вынјӧр, сы дінӧ капіталистическӧј странајасса ужалыс јӧзлӧн ыжыд симпатија—ыжыд угроза капіталистическӧј мірлы, медвоӡ фашистскӧј государствојаслы. Та вӧсна капіталистјаслы Советскӧј Сојузлӧн олӧмыс абу сӧмын международнӧј отношенијејаслӧн вопрос, но капіталистическӧј мірын классӧвӧј тыш мунан вопросјас. Та вӧсна фашистскӧј Германија Гітлер јурнуӧдӧмӧн оз тупкы ассыс зверскӧј лӧглунсӧ Советскӧј Сојуз дінӧ, сіјӧ кӧсјӧ лоны Советскӧј Сојузлы паныда тышын геројӧн, разбојнічеј чемпіонӧн.

Но капіталистическӧј фашистскӧј государствојаслы некор оз удајтчы нажӧвітчыны Советскӧј Сојуз шщӧт вылӧ, најӧ армијајаслы некор оз удајтчы сувтны советскӧј му вылӧ, фашистскӧј варварјаслы да разбојнікјаслы некор оз удајтчы гажа да лӧсыд олӧмӧн ӡорјалыс социализм странаӧ бӧр лӧсӧдны капіталистјаслыс да помешщікјаслыс власт. Советскӧј Сојуз јон, зумыд, некодӧн вермытӧм вынјӧра. Сіјӧ граніцајас дорӧ капіталізм чегас ассыс кӧін пінјассӧ. Враг лоӧ пасвартӧма мијан славнӧј Краснӧј армијаӧн најӧ территорија вылын. Мијан страна ем жугӧдны поӡтӧм крепост. Сіјӧ некодӧн вермытӧм вынјӧра сіјӧн, мыј сылӧн ем Краснӧј Армија, мыј социализм делӧлы, Ленін—Сталін делӧлы, социалістическӧј рӧдіналы помтӧм преданнӧјӧс Советскӧј Сојузса ужалыс став јӧз.

Капіталистическӧј государствојас бостсылісны-нін пробујтны ассыныс вынјассӧ гражданскӧј војна војасын, кор најӧс вӧлі пасвартӧма да вӧтлӧма советскӧј му вылыс. Мијан странаса ужалыс јӧзлы тӧдса і сіјӧ, мыј јапонскӧј военщіна ез ӧтчыд бостсыв сӧјны ассыс порс нырсӧ мијан советскӧј јӧрӧ далнӧј Востокын, но сіјӧс пыр вӧлі пасвартӧма і воӡӧ лоӧ пасвартӧма Советскӧј Сојузлыс граніцајассӧ віыс славнӧј часӧвӧјјасӧн.

Фашистјас дастӧны мијанлы паныд војна. Мијан тылјасӧ мӧдӧдалӧны најӧ ассыныс разведчікјасӧс, шпіонјасӧс, діверсантјасӧс, мортвіысјасӧс. Фашистјас используујтӧны мијан странаыс експлоататорскӧј классјаслыс, классӧвӧј врагјаслыс медбӧрја коласјассӧ, Шпіонјаслыс, діверсантјаслыс, мортвіысјаслыс, разведчікјаслыс ролсӧ мијан страныын бостісны асвыланыс троцкістјас, зіновјевецјас, бухаринецјас, социализмлӧн да советскӧј јӧзлӧн медса подлӧј да закляӧтӧј врагјас. Фашистскӧј государствојаслы најӧ лоіны дона находкаӧн, кодјас, чепјыв понјас моз, пӧртавлісны олӧмӧ фашистскӧј охранкалыс задаӧнијеассӧ. Тајӧ шпіонјасыслӧн да діверсантјасыслӧн, кодјасӧс мијан странаса став ужалыс јӧз корӧм серті советскӧј суд пріговорітіс лыјлӧмӧ, подлӧј контрреволуціоннӧј ужыс бура ердӧдчіс бӧрја кадын муныс процессјас вылын. Најӧ став вынјӧрсыс да быдсама методјасӧн, ӡік нінӧмӧн брезгујттӧг, віавлісны советскӧј јӧзлыс медбур пијанӧс, сотавлісны да жугӧдавлісны социалістическӧј собственност, торјӧн-нін оборонӧнӧј тӧдчанлуна предпріатијејас.

Мыјӧн јешщӧ јона тӧдчана ӧнија кадса став международнӧј положеніје? Тајӧ тӧдчана сіјӧн, мыј фашистскӧј охранкалӧн лоі ӧні кріӡіс, сылы вӧчӧма ыжыд пораженіје. Мијан советскӧј разведка неважӧн ердӧдіс да разоблачітіс нӧшта ӧті шпіонскӧј поз военнӧј работнікјас пӧвсыс. Тајӧ шпіонскӧј позјыс Тухачевскіј јурнуӧдӧмӧн зілӧма дастыны војна случај кежлӧ Краснӧј Армијалы пораженіје. Најӧ кӧсјісны јуклыны мијанлыс Советскӧј Сојузӧс фашистскӧј государствојас костын, најӧ нуӧдісны вредітельство Краснӧј Армијаын, најӧ вӧчавлісны діверсионнӧј актјас. Тајӧ шпіонјассӧ—Тухачевскіјӧс, Јакірӧс, Коркӧс, Ејдеманӧс, Прімаковӧс, Путнаӧс, Уборевічӧс да мукӧдјасӧс лыјлӧма, а трус Гамарнік, суд воӡӧ сувтны полӧмӧн, лыјіс ачыс ассӧ.

Фашистјас кӧсјісны заводітны мијанкӧд војна 1937-ӧд воын, но фашистскӧј агрессорјаслӧн тајӧ планјаслы вӧчӧма чорыд кучкӧм троцкістскӧј фашистскӧј банда разоблачітӧмӧн. Но таӡ вылын лантӧдчыны оз поӡ. Врагјаслӧн коласјасыс емӧс-на і најӧ нуӧдӧны ассыныс подлӧј ужсӧ.. Капіталистическӧј кыщ піын олігӧн фашистскӧј государствојас мијан странаӧ ыс талӧны ассыныс шпіонјасӧс да разведчікјасӧс. І мијан моог, медым не леӡны најӧс социалістическӧј стрӧітельствоса участокјас вылӧ да медым разоблачітны регыджыкӧн ставсӧ, колӧ нӧшта вылӧ кыпӧдны революціоннӧј бдітельност. Фашізмлӧн военнӧј шпіонјасыс мездысӧмӧн, мијан добльестнӧј Краснӧј Армија лоі нӧшта ыжыджык вынјӧра, но сващщеннӧј мог быд советскӧј гражданінллӧн нӧшта јона јонмӧдны мијан сттраналыс дорјысан вын. Врагјаслы да предательјаслы смертыс ӧтар некущӧм мӧд вочакыв лоны оз вермы. Та јылыс Коми АССР-са Конституција проектса 104-ӧд статта вісталӧ: „Отечественномӧс дорјӧм ем свашщеннӧј долг Коми АССР-са быд граждданінлӧн. Рӧдіналы іменітӧм: прісага нарушітӧм, врагла дорӧ вужӧм, государствоса военнӧј вынјӧрлы ущщерб вӧчӧм, шпіонаж—карајтчӧны закон став стрӧглунас, кыӡі медса ыжыд злодејство вӧчӧм“. Тајӧ статтасӧ мијан странаса ужалыс јӧз кутас пӧртны олӧмӧ стӧча да последовательнӧја.

Мыјӧн вочавіӡіс мијан странаса ужалыс јӧз фашізмлӧн военнӧј шпіонјас подлӧј уж вылӧ? Сіјӧ вочавіӡіс СССР-лыс дорјысан вын јонмӧдан зајом правітельстволыс леӡны корӧмӧн. Мијан республікаса ужалыс јӧз ӧтувтіс ассыс гӧлӧссӧ Советскӧј Сојузса јӧзјас гӧлӧс дінӧ.

Мијан вермӧмјас—тышлӧн результатјас

Јортјас, мыј гіжӧмта Коми АССР Конституција проектса статтајасӧ, сіјӧ ем народ став врагјаскӧд тышлӧн результат. Социализмлӧн врагјас, кыӡ тіјанлы тӧдса, і ӧні зільӧны иностраннӧј охранка отсӧгӧн вӧчны ущщерб социалістическӧј государстволы. Социализмлы паныд тышкасӧмын коми буржуазнӧј націоналістјас нуӧдісны сещӧм-жӧ подлӧј контрреволуціоннӧј вредітельскӧј уж социалістическӧј стрӧітельство став јукӧнјасын, кыӡі і троцкістјас да вескыдвывса отшщепенецјас. На костын торјалӧмыс ез вӧв. На костын вӧлі вӧчӧма блок социализмлы паныд тышкасӧм могыс.

Великӧј Октябрскӧј социалістическӧј революція бӧрын буржуазнӧј націоналістјас інтервентјаскӧд ӧтвылыс зіллісны котыртны буржуазнӧј республіка. Гражданскӧј војна бӧрын буржуазнӧј націоналістјас Батијев, Кујушев, Булышев, партијнӧј білетјасӧн маскірујтчӧмӧн, 15 во чӧж нуӧдісны тыш буржуазнӧј республіка вӧсна. Батијев да Булышев віӡӧдласјас костын некущӧм торјалӧм абу. Кыӡі ӧтіыс, сіӡі і мӧдыс вӧліны контрреволуціоннӧј группіровкајас кыпӧдысјасӧн, советскӧј властлы паныда уж котыртысјасӧн. Налӧн программаыс вӧлі сещӧм-жӧ, кущӧм і троцкістјаслӧн да вескыдвывса отшщепенецјаслӧн, — помешщікјаслыс да капіталистјаслыс власт сувтӧдӧм. Тајӧ політікасӧ і нуӧдліс олӧмӧ Булышев.

Буржуазнӧј націоналістјаслӧн да мукӧд врагјаслӧн ужыс щӧктӧ мијанӧс лоны бдітельнӧјӧн. Пыр колӧ кутны тӧдвылын, мыј врагјаслӧн коласјасыс емӧс-на, најӧс абуна разоблачітӧма да быӧдӧма да најӧ лоӧны сетчӧӡ, кытчӧӡ мі кутам овны капіталистическӧј кыщын, сетчӧӡ мијан лоасны вредітельјас, діверсантјас да шпіонјас, кытчӧӡ лоӧны капіталистическӧј государствојас.

Конституција проект дінӧ поправкајас да содтӧдјас

Ті, јортјас, тӧданныд, мыј Коми АССР-са Конституцијалыс проект обсуждајтіс став коми јӧз. Рабочӧјјас да колхозникјас, служащщӧјјас да інтеллігентјас Конституцијалыс проект обсуждајтігӧн сетісны уна поправкајас да содтӧдјас. Ме сувтла на тіыс медколанајас вылас.

Медвоӡ редакціоннӧј характера содтӧдјас да поправкајас. Колӧ шуны, мыј содтӧдјасыс да поправкајасыс унӧјкыс редакціоннӧј самаӧс. На піыс уна поправкајас, ме ногыс, колӧ прімітны. Тані, сјезд вылын, најӧс обсуждајтны абу некущӧм ыжыд коланлуна, а колӧ сетны редакціоннӧј комиссијаӧ, кодӧс, ме ногыс, бӧрјас сјезд.

Емӧс і сещӧм поправкајас, кодјаслы абу сетӧма некущӧм подув. Тащӧмјасӧн, например, лоӧны: медпӧ Верховнӧј Советӧ сурісны јӧз быд рајоныс, лібӧ мыјла-пӧ Верховнӧј Советӧ рајоныс бӧрјысӧны, а оз назначајтсыны. „Став властыс карса да сіиктса ужалыс јӧз кіын“ дінӧ вӧзјӧны содтыны і посолокјасса ужалыс јӧз кіын.

Прінціпіалнӧј сама поправкајас: Конституція вынсӧдан да прімітан лун празнујтӧм, Сыктывкарлыс Сталінкар вылӧ німсӧ вежӧм, „коми јӧз народнӧј творчествоӧн, культураӧн да искусствоӧн вескӧдлӧм да котыртӧм“ содтӧм, 18-ӧд статта дінӧ „страналыс дорјысан вын јонмӧдӧмлы отсасӧм“ содтӧм, промышленност куза кујмӧд вежысӧс содтӧм. 43-ӧд статталыс ӧті јукӧн вӧзјӧны гіжны таӡі „најӧкӧ оз протіворечітны СССР-са, РСФСР-са да Коми АССР-са законјаслы“. Народнӧј Комиссарјас Советӧ вӧзјӧны содтыны Свјаӡ куза общесојузнӧј наркоматса уполномоченнӧјӧс, содтыны дорожнӧј, воднӧј да воздушнӧј транспорт куза наркоматјас. 54-ӧд статтаӧ вӧзјӧны індыны, кущӧм лыда населенијеа селсӧветјас оз вермыны бӧрјыны Исполнітельнӧј Комітет, вӧзјӧны селсӧвет бӧрјыны кык сурса населеніје вылӧ, щӧктӧны ӡікӧӡ шыбытны 71-ӧд статта, но мыјла абу гӧгӧрвоана. Вӧзјӧны урчітны, кодлы кутас подчиньјтчыны кар, сіјӧ-кӧ лоас кущӧмкӧ рајонын, вӧзјӧны нуӧдны судопроизводство роч да коми кывјас вылын. Тајӧ содтӧдсӧ прімітны оз поӡ.

Колхозникјаслы отпускјас јылыс. Тајӧ вопросыс колхозјаслӧн, најӧ уставлӧн делӧ, абу обшщӧј законодательстволӧн. Мі ог вермӧ распоражајтчыны колхознӧј собственностӧн. Сесса оз щӧктыны гіжны крест на крест кывјас. Но-ӧд крест кывјыс петіс ез релігијаыс, а сіјӧ служітліс пытајтан ӧруділјеӧн, кыӡі і кӧвјыс петла. Со кущӧм содтӧдјас да поправкајас. Кыӡ аӡӡаныд, јона прінціпіалнӧј поправкајас да содтӧдјас абуӧс, а комиссијаын на јылыс век-жӧ ковмас сорнітыштны.

Мијан могјас Конституција вынсӧдӧмкӧд јітӧдын

Јортјас, сы могыс, медым тырвыјӧ пӧртны олӧмӧ могјассӧ, кодјасӧс сувтӧдӧ мијан воӡӧ Конституцијалӧн проект, кодӧс, тӧдӧмысӧн, лоӧ вынсӧдӧма сјездӧн, мијанлы колӧ вежны советскӧј ужлыс самсӧ. Медвоӡӡа да медыжыд мог, —сіјӧ врагјаслыс коласјассӧ вужнас бертӧм. Контрреволуціоннӧј елементјас, буржуазнӧј націоналістјас социализмлы паныда тышсӧ нуӧдӧны быдсама флаг улын. Најӧ ӧні зільӧны нуӧдны ассыныс подрывнӧј ужсӧ јӧз пӧвсын церковникјасӧ пастасӧмӧн. Медым најӧ ез вермыны нуӧдны ассыныс контрреволуціоннӧј ужсӧ, советјаслы топыджыка колӧ јітчыны массајаскӧд, колӧ ужалыс јӧз пӧвсын паскыда нуӧдны быдлунја массӧвӧј політіко воспітательнӧј уж, колӧ кыпӧдны рабочӧјјаслыс да колхозникјаслыс бдітельност, вештавны советскӧј да колхознӧј руководствоыс враглыс став коласјассӧ, бјурократјасӧс да волокітчікјасӧс, котыртны ужалыс јӧзӧс.

Массӧвӧј політіко-воспітательнӧј уж рабочӧјјас да колхозникјас пӧвсын паскӧдӧмкӧд ӧтщӧщ, советјаслы колӧ кыпӧдны кріітіка да аскріітіка асланыс ужыс формалізм, бјурократізм, пӧручітӧм делӧ вӧсна кывкуттӧм да мукӧд тырмытӧмторјас быӧдӧм куза. Тајӧ могјассӧ олӧмӧ пӧртӧмын Коми АССР-са Исполкомлы колӧ лоны јурнуӧдысӧн да організаторӧн. Рајоннӧј советскӧј організацијајасӧн веськӧдлысјаслы ещажык колӧ пукавны кабінетын, а унӧјк ужавны масса пӧвсын, тӧждысны, медым аскадын быдӧнлы мынтісны уждон, медым бура ужалісны болніцајас да школајас, магазінјас да лавкајас, столӧвӧјјас да пекарнајас, лыддысан керкајас да клубјас, медым вӧлі лӧсӧдӧма став условијеассӧ ужалыс јӧзлы культурнӧја быдмӧм вылӧ.

Мијан воӡын сулалӧны ыжыд могјас і хозајственнӧј строітельство куза. Медвоӡ колӧ ӡікӧӡ перестроітны вӧрлеӡӧм, сувтӧдны сіјӧс промышленнӧј релсјас вылӧ, вӧр пӧрӧдны да петкӧдны гожӧмын і тӧлын, вӧрлеӡӧмӧ лӧсӧдны тырмымӧн постојаннӧј кадр, содтыны тысачнікјаслыс радјас. Советјаслы торјӧн колӧ јона отсасны фесатітысачнікјаслыс замечательнӧј двіженијесӧ паскӧдӧмын, коді кыпаліс мијан республікаын медбур стахановецјас возмӧстчӧмӧн—Петр Кочанов, Міхаіл Чајковскіј, Антон Карманов да мукӧдјас возмӧстчӧмӧн. Тысачнікјас да фесатітысачнікјас вӧрлеӡӧмын кутасны нуӧдны решајушщӧј роль.

Вӧр кылӧдӧм ештӧдӧмкӧд ӧтщӧщ колӧ нуӧдны ыжыд уж колхознӧј мујас вылыс ыжыд урожај шедӧдӧм вӧсна, медым кыпӧдны трудофеньлыс донсӧ, вӧчны колхозникӧс јонжыка зажіточнӧјӧн, колхозјасӧс большевістскӧјӧн. Сіјӧ лоӧ кӧзајас бӧрса бур дӧзӧр котыртӧм, скӧтлы тырмымӧн кӧрым дастӧм, урожај idралӧм кежлӧ дастысӧм да урожајсӧ образцовӧја idралӧм. Колӧ нуӧдны чорыд тыш віӡму артельлыс сталінскӧј устав нарушајтысјаскӧд.

Коми Автономнӧј Советскӧј Социалістическӧј Республікалыс Конституція прімітӧмӧн, мијанлы колӧ перјыны гырыс вермӧмјас социалістическӧј овмӧс да культура став јукӧнјасын. Быд колхозниклӧн, бригадірлӧн, колхозса јуралыслӧн, сіктсоветса јуралыслӧн, рајісполкомса да исполкомса работнікјаслӧн честа делӧ пӧртны олӧмӧ на воӡын сулалан став могјассӧ промышленнӧј строітельствоын, вӧрлеӡӧмын да вӧркылӧдӧмын, віӡму овмӧс кыпӧдӧмын, національнӧј формаа социалістическӧј пыщкӧса культура да искусство кыпӧдӧмын.

Медым ужавны образцовӧја, мијан емӧс став условијејас. Мијан емӧс замечательнӧј јӧз. 1937-ӧд воса вӧрлеӡан план тыртӧм куза Јемдін рајоныс бостӧмны пӧрӧдны 10 сурс кубометрӧн 8 морт—Жілін, Коновалов, Баранов, Јарапов да мукӧдјас, Сыктыв рајоныс 40 морт, – Карманов, Турышев, Јелохін, Завјалов, Желевјас, Подоров да мукӧдјас, 10 сурс кубометр пӧрӧдӧм вылӧ вӧчалісны договорјас і мукӧд рајонјасса тысачнікјас, а Міхаіл Чајковскіј врагјасӧн шпіонскӧј уж нуӧдӧмлы паныд грознӧј вочакыв пыдді бостіс пӧрӧдны 12 сурс кубометр.

Колхознӧј мујас вылыс ыжыд урожај шедӧдӧм вӧсна тышын колӧ бостны тӧдвылӧ Сыктыв, Шојнаты да Уса рајонјасын колхознӧј ембур гусавлӧмыс урок. Колхознӧј устав нарушајтысјаскӧд даembур гусавлысјаскӧд колӧ нуӧдны пӧшщадатӧм решітельнӧј тыш.

Тајӧ могјассӧ олӧмӧ пӧртӧмкӧд ӧтщӧщ советјасын ужалысјаслы колӧ дастысны Сталінскӧј Конституція серті советјасӧ бӧрјысӧмјас кежлӧ, образцовӧја ужалӧмӧн кыпӧдны асдінӧ ужалыс јӧз массајаслыс доверіје, лоны бӧрјӧмајасӧн советјасӧ гусӧн гӧлӧсујтігӧн, а та могыс колӧ тӧждысны ловја јӧз вӧсна, кужӧмӧн разоблачајтны народлыс врагјасӧс—троцкістско-бухаринскӧј выродокјасӧс, буржуазнӧј націоналістјасӧс.

Ужалыс јӧз депутатјаслӧн советјасӧ бӧрјысӧмјас, улысан выліӧӡ, кутасны нуӧдчыны выл ізбірательнӧј сістема серті, всеобщщӧј, равнӧј да вескыд ізбірательнӧј права подув вылын гусӧн гӧлӧсујтӧмӧн. Советјасӧ бӧрјысӧмынкутасны участвујтны став јӧз, кодјаслы тырі 18 арӧс, кодјасӧс абу лішітӧма бӧрјысан правыс судӧн, да умалішоннӧјјасыс кынӧі најӧ расӧвӧј да національнӧј прінадлежност вылӧ, вероісповеданіје, образовательнӧј ценз, оседлост, социалнӧј проісхожденіје, імущественнӧј положеніје да воӡӡа ужјас вылӧ віӡдтӧг. Тајӧ і лоӧ всеобщщӧј бӧрјысӧмјас. Бӧрјысігӧн быд гражданінлӧн лоӧ ӧті гӧлӧс. Тајӧ і лоӧ равнӧј бӧрјысан право.

Медым мијан республікаса став граждана бура гӧгӧрвоісны ассыныс став правојассӧ, колӧ нуӧдны ыжыд дастысана уж бӧрјысӧмјас кежлӧ, колӧ дастыны бӧрјысӧмјас кежлӧ общественнӧј організацијајасӧс, профсојузјасӧс, добровольнӧј обществојасӧс, кодјаслы сетчӧ право выставлајтны ассыныс кандідатурајасӧс депутатјас советӧ. Тајӧ організацијајаслӧн јурнуӧдысыс ем большевікјаслӧн коммуністическӧј партија, коді ем воӡынмуныс отр'ад ужалыс јӧзлӧн социалістическӧј строј јонмӧдӧм да кыпӧдӧм вӧсна најӧ тышын. Со мыј вісталӧ Конституція проектлӧн 97-ӧд статта: „Ужалыс јӧз інтересјас серті да народнӧј массајаслыс організаціоннӧј самодејательностсӧ да політическӧј возмӧстчӧмсӧ кыпӧдӧм могыс Коми АССР-са гражданалы обеспечівајтчӧ право котыртчыны общественнӧј організацијајасӧ: профессіональнӧј сојузјасӧ, кооператівнӧј ӧтувтчӧмјасӧ, томјӧз організацијајасӧ, спортівнӧј да оборонӧнӧј організацијајасӧ, культурнӧј, техническӧј да научнӧј обществојасӧ, а рабочӧј класс пӧвстыс да ужалыс јӧз мукӧд слӧјјас пӧвстыс јонжыка возмӧстчыс да сознательнӧј граждана котыртчӧны Ставсојузса Коммуністическӧј (большевікјас) Партијаӧ, коді ем социалістическӧј стројӧс јонмӧдӧм да кыпӧдӧм вӧсна тышын ужалыс јӧзлӧн воӡынмуныс отр'ад да коді ем ужалыс јӧз став організацијајаслӧн кыӡі общественнӧјјаслӧн, сіӡі і государственнӧјјаслӧн веськӧдлыс јадро“.

Коммуністическӧј партија ем мијан Советскӧј Сојузса ужалыс јӧзлыс вермӧмјассӧ котыртыс.

Мијан рӧдіналӧн бурјык пијаныс, коммуніст-большевікјас нӧшта царскӧј кадын-на сетісны ассыныс олӧмсӧ став мірса ужалыс јӧз делӧ вӧсна, баррікадајас вылын тышкасігӧн кулӧмӧн, царскӧј турмајасын да каторга вылын кулӧмӧн. Большевістскӧј партијалӧн јурнуӧдысјас, ужалыс став јӧзлӧн вожджас Ленін да Сталін јортјас вајӧдісны врагјас вылын победаӧ гражданскӧј војна војасын, кор мијан великӧј рӧдіналӧн уна со сурс морт пуктіс ассыс ловсӧ социализм делӧ вӧсна.

Большевікјаслӧн партија, Ленінлӧн—Сталінлӧн партија, Сталін јорт мијан Советскӧј Сојузса ужалыс јӧзӧс вајӧдісны історическӧј вермӧмјасӧ, гажа да шуда олӧмӧ, кодјасӧс узаконітӧма Сталінскӧј Конституцијаӧн. Сталінскӧј Конституцијаӧ зарні шыпасјасӧн гіжӧм вермӧмјассӧ лоі завојујтӧма народлӧн врагјаскӧд чорыд тышын, троцкістјаскӧд, бухаринецјаскӧд, фашізмлӧн тајӧ шпіонјаскӧд да діверсантјаскӧд, продажнӧј двурушникјаскӧд, буржуазнӧј націоналістјаскӧд тышын, кодјас зільісны сујны ужалыс јӧзлыс јурсӧ капіталистическӧј петлаӧ.

Капіталистическӧј классјаслӧн тајӧ коласјасыс, фашізмлӧн тајӧ агентјасыс ез вермыны даj оз вермыны сувтӧдны мијанлыс коммунізмлан муным, Ленінлӧн—Сталінлӧн партија мијан Советскӧј Сојузса ужалыс јӧзӧс вајӧдіс социализмӧ да нуӧдӧ коммунізмӧ.

Талун коми јӧзлӧн історическӧј лун. Коми ужалыс јӧз тувтчӧ аслас развітіје вылын історическӧј кадколастӧ, коді вајӧдас коммунізмӧ.

Тајӧ історическӧј луннас коми ужалыс јӧз ассыс пӧса да сӧлӧмсаӧ аттӧалан медвоӡӡа кывсӧ ыстӧ партијалы да великӧј Сталінлы, тајӧ луннас сіјӧ ыжыд кыпыдлунӧн демонстрірујтӧ ассыс преданностсӧ социалістическӧј рӧдіналы ассыс даслунсӧ тышкасны быдсама врагкӧд, кысан кӧт сіјӧ ез вӧв.

Тајӧ торжественнӧј сјезд німсӧ коми јӧз ыстӧ пӧса аттӧалана кывыл Советскӧј Конституція тверецлы, ужалыс јӧзлӧн учітелли да друглы, батлы да вожджлы великӧј Сталінлы! (**дыр ӡужалана гора аплодісментјас**).

Мадрідскӧј фронт вылын воӡӧ мунӧны чорыд бојјас

Фашистскӧј інтервентјас да мјатежнікјас Мадрідскӧј фронт вылын воӡӧ нуӧдӧны чорыд атакајас республіканскӧј војскајаслы паныд. Медса чорыд бојјас мунӧны Мадрідсан рытыввывланын, Брунете, Кіхорна, Вілјануева де Перелес, Вілјануева дел Пардіljо, Вілјануева дел Канјада селенијеј рајонын. Сӧмын Вілјануева дел Канјада рајонын інтервентјаслы да мјатежнікјаслы удајтчіс бостны 660-ӧд высота; фронтса став мукӧд местајасын фашистјаслыс атакајассӧ венӧма налы гырыс воштӧмјас вӧчӧмӧн.

Гвадалахарскӧј фронт вылын, Арагонскӧј тујсан рытыввывланын, республіканецјас вӧчісны чорыд нажім мјатежнікјас позіцијајас вылӧ, најӧс окопјаслыс некымын віӡ еновтӧм выјӧӡ воӧдӧмӧн. Мјатежнікјаслӧн авіація јуӧ 20-ӧд лунса асылын бомбардірујтіс Гвадалахара кар. Бомбардіровка дырјыс ӧзтӧма вічко.

Фашистјас воӡӧ шыблаӧны Мадрідлан гырыс подкрепленијеј асыввыв (Арагонскӧј) да војвыв фронтјассан.

(ТАСС)

Колхоз пыщкӧсса ӡемлеустројство куза інструкція отменітӧм

Тајӧ воса јанвар 17-ӧд лунӧ СССР-са Ӡемледеліје куза Наркомлӧн вӧвлӧм заместітельӧн вӧлі вынсӧдӧма колхоз пыщкӧсса ӡемлеустројство куза інструкція. Сыкӧд јітӧдын, мыј сені вӧліны уна невескыд положенијеј, а сіӡжӧ правілнӧј севооборотјас пыртӧм јылыс вопрос печатын обсуждајтӧм вылӧ петкӧдӧмкӧд, ССР Сојуза Ӡемледеліје куза Нарком М. А. Чернов јорт отменітіс сіјӧ інструкцијасӧ.

(ТАСС)

Ответственнӧј редактор пыдді С. Е. ӢІМУШЕВ.

Главлит № 1524.

Редакція „Колхозник“ с. Вильгорт.

Тираж 140.